

UNIVERSITATEA “OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL: FILOLOGIE

Reprezentări ale traumei în lucrări de ficțiune contemporană: Karan Mahajan, Alice Sebold și Toni Morrison

Coordonator,
Prof.univ.dr. EDUARD VLAD

Doctorand,
AYAD ABDUL RAZAQ ABOOD AL-SAYMARY

Cuvinte cheie:

Teoria traumei, Tulburări de stres post-traumatic (PTSD), Revenirea reprimărilor, Întârziere, Rezolvare, Acționare, Viol, Terorism, Rasism, Association of Small Bombs, Lucky, Sula

CONSTANȚA

2022

Cuprins

Rezumat	1
1. Scopul și obiectivele disertației.....	1
2. Structura disertației	2
3. Remarci concluzive	8
Bibliografie selectivă.....	11

Rezumat

1. Scopul și obiectivele disertației

Disertația prezintă o analiză a reprezentărilor traumei în trei romane contemporane, prin care se examinează impactul traumelor de terorism, viol și rasism asupra personajelor, atât la nivel individual, cât și la nivel colectiv. Cele trei romane prezintă un model similar, în care personajele traumatizate suportă consecințele traumelor lor și se străduiesc să accepte și să depășească amintirile traumatice. Pentru aceasta, s-a verificat în ce măsură conceptele psihanalitice de “mecanism de apărare” și “revenirea reprimărilor” ale lui Freud și cel de “întârziere” a experiențelor traumatice al lui Caruth se aplică la procesele de “rezolvare și acționare” din perspectiva lui La Capra. Aceste concepte și perspective formează fundamentul acestei teze pentru examinarea romanelor *The Association of Small Bombs* (TAoSBs) de Mahajan, *Lucky* de Sebold, și *Sula* de Morrison. S-a examinat cum personajele traumatizate din textele studiate în această disertație au încercat, fie conștient, fie inconștient, să elaboreze strategii de gestionare pentru a ‘rezolva’ sau ‘acționa’ asupra amintirilor lor traumatice și în consecință, cum aceste practici afectează nu doar personajele traumatizate, ci și pe cei din jurul lor.

Disertația se concentrează pe câteva întrebări prevalente și adresate în mod repetat în domeniul studiilor despre traumă, cum ar fi dacă este posibilă recuperarea după traumă sau dacă și în ce măsură vârsta, genul sau rasa sunt factori determinanți în gradul de afectare al personajelor traumatizate. Poate domeniul ficțiunii să le ofere cititorilor informații despre traumă care să îi ajute să își gestioneze propriile experiențe? În ce măsură contribuie teoria literară despre traumă și lucrările terapeuților din domeniul medicinei la crearea unui cadru care să fie luat în considerare pentru recunoașterea forței ficțiunii despre traumă? Reprezintă experiențele traumatice factori de construire sau de dezbinare a societății, de creare sau de distrugere a identității, sunt aceste experiențe recuperabile prin terapie sau recuperabile prin resurse proprii?

În lucrarea *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History* 1996, Caruth definește trauma ca “o experiență copleșitoare de evenimente bruște sau catastrofale în care reacția la eveniment are loc prin apariția deseori întârziată și repetitivă în mod necontrolat a unor halucinații și a altor fenomene invazive” (11). În lucrarea precedentă a autoarei, *Trauma: Explorations in Memory*, aceasta susține că evenimentul traumatic “nu este asimilat sau experimentat în întregime în momentul desfășurării sale, ci doar cu întârziere, aflându-se în

posesia repetată a celui care îl experimentează” (Caruth, 1995:4). Luând în considerare ca punct de pornire definiția lui Caruth despre traumă și reacția victimei la evenimentul traumatic, dar și pe cele ale unor psihologi precum Judith Herman și Karen Duncan , și ale unor sociologi precum Kai Erikson și Jeffrey Alexander, am examinat cum limbajul textelor supuse atenției creează impactul de traumă asupra unor personaje, atât la nivel personal cât și colectiv, în cele trei romane selectate, făcând referire și la dimensiunile sociale, politice și culturale care formează experiența traumatică. Aceasta înseamnă că pe lângă studiul minții traumatizate trebuie să se acorde atenție și altor constructe care cauzează experiențe traumatice.

Mai mult, disertația prezintă clarifică nevoia multor scriitori contemporani de a se concentra asupra a ceea ce ei au considerat a fi o centrare euro-americană în descifrarea traumei, evitând astfel să abordeze în mod eficient sau chiar să ignore elementele interculturale. Prin urmare, această disertație prezintă o direcție mai contemporană în studiul traumei, care solicită să se acorde prioritate studiului experiențelor traumatice marginalizate, din lumea non-vestică sau din rândul minorităților, și se apleacă și asupra studiului tipologiilor agresorilor în loc să prioritizeze studiul tipologiilor victimelor evenimentelor traumatice.

2. Structura disertației

Disertația de față conține cinci capitole, cu o introducere și concluzii. Capitolele 1 și 2 constituie partea teoretică a disertației. Capitolul 1 introduce diferite definiții ale traumei, pornind de la definirea traumei ca un concept clinic, trecând prin teoretizarea lui și ajungând la reprezentările sale în studiile literare contemporane. Acest capitol mai prezintă și diferitele stadii ale evoluției teoriei traumei, evidențiind cele mai marcante tipuri de traumă cu variatele sale definiții. În continuare, se descrie dezvoltarea conceptului de traumă contemporană, începând cu termeni precum starea de șoc [shell shock], epuizarea de luptă [combat fatigue], până la tulburarea de stress post-traumatic (PTSD). Făcând referire la transformările identității persoanelor traumatizate, am subliniat relația dintre traumă și identitate și am introdus câteva definiții și perspective ale unor figuri marcante în domeniul studiilor despre traumă care arată impactul traumei asupra identității. Aceste definiții și perspective au fost luate ca punct de pornire pentru a reflecta asupra efectelor traumei asupra identităților unor personaje în romanele selectate. Prin consultarea unor studii precedente din domeniu, am expus în acest capitol forța textelor narative despre traumă, argumentând că dacă literatura nu ar vorbi despre evenimentele

traumatice ale omenirii, agresorii vor câștiga. Prin urmare, textele narative despre traumă trebuie să stea mărturie pentru experiențele traumatice din istoria omenirii.

Capitolul 2 introduce abordarea psihanalitică, arătând impactul și relevanța pe care le are pentru studiul traumei în textele literare. Începând de la definirea psihanalizei ca tehnică terapeutică, capitolul arată cum critica psihanalitică derivă din aceasta pentru a studia texte literare. În acest capitol se demonstrează semnificația criticii psihanalitice în studiile despre traumă, arătând cum anumiți critici literari, precum Cathy Caruth, au fost inspirați de teoria psihanalitică a lui Freud pentru a dezvolta conceptul de traumă în literatură. În acest capitol am arătat cum teoreticienii contemporani lui Freud și cei de după el au îmbunătățit teoria psihanalitică prin dezbateră, extinderea și revizuirea unor concepte din psihanaliza lui Freud. De exemplu, am introdus ‘complexul de inferioritate’ al lui Alfred Adler și ‘criza de identitate’ a lui Erik Erikson. Aceste concepte au fost luate în considerare la examinarea romanelor pentru a arăta cum sentimentul de inferioritate poate conduce către traumă și cum identitățile unor personaje au fost afectate în mod pozitiv/negativ în urma unui eveniment traumatic. Mai mult, urmând viziunea lui Lacan potrivit căreia partea inconștientă a minții umane se poate descifra prin limbaj și poate fi analizată sistematic, am introdus modelul lui Leech și Short de prezentare a gândurilor, argumentând că acest model este un instrument foarte util în analiza stilistică a dispozițiilor mentale ale personajelor traumatizate.

În capitolul 3, am examinat efectul traumei individuale sau culturale asupra unor personaje din *The Association of Small Bombs* de Karan Mahajan, arătând reacțiile și percepțiile pe care le-ar provoca o ‘mică bombă’ într-o zonă mai izolată și mai puțin cunoscută a globului în comparație cu ‘marea bombă’ a evenimentelor din 11 septembrie din Statele Unite ale Americii. Pe lângă examinarea minților traumatizate ale victimelor, am explorat și modul de gândire al atacatorilor, care sunt ilustrați în mod special în acest roman, o direcție care este în conformitate cu contemporaneitatea studiilor despre traumă. Au fost arătate și alte constructe sociale, religioase și politice care sunt importanți factori cauzatori de traumă în acest roman.

La nivel individual, am examinat impactul traumei asupra personajelor Vikas și Deepa, care și-au pierdut singurii lor doi copii în explozia de la Delhi și asupra lui Mansoor, prietenul copiilor, care a supraviețuit exploziei dar a rămas cu traumă psihologică indelebilă. Cele trei personaje menționate arată variate simptome de tulburare de stress post-traumatic (PTSD) și până la urmă nu reușesc să facă față traumelor suferite. În urma morții copiilor săi, Vikas trece

printr-o traumă psihologică copleșitoare, parțial din cauza sentimentelor de vinovăție cauzate de trimiterea copiilor la magazinul unde a avut loc explozia. Atât Vikas cât și Deepa sunt prezentați aplicându-și auto-pedepse. Suferința lui Vikas continuă nu numai mental, ci și fizic, atunci când se pedepsește să mănânce foarte puțin, când renunță la serviciu, când merge pe străzi tot timpul fără direcție și prin dependența de ceai, cafea și cofeină. Toate aceste practici îi afectează sănătatea până când este găsit mort prin semi-înfometare, singur în apartamentul închiriat după separarea de soția sa. Moartea șocantă a celor doi copii o reduce pe Deepa la tăcere. Pentru a ieși din trauma psihologică, și Deepa își face rău singură stând ore întregi în fața sobei pentru a-i absorbi căldura. În cele din urmă, această traumă duce la dezbinarea familiei. Neglijența lui Vikas față de el însuși și față de soție o determină pe Deepa să caute iubire în altă parte, ceea ce duce la separarea de soțul ei.

Bomba pare să aibă un impact negativ asupra personalității lui Mansoor atât în copilărie cât și ca adult. Mansoor crește cu trauma lui fizică și psihologică, transformările sale fiind legate de evenimente și întâmplări neașteptate care au loc în umbra bombei care urma să îi afecteze întreaga viață. Viața lui Mansoor în copilărie este caracterizată prin comportament de alienare și atașament față de părinți. De exemplu, Mansoor dezvoltă o teamă de a ieși din casă singur. Preferă să meargă la școală însoțit de părinți decât să ia autobuzul școlar. Pe lângă asta, el își petrece mult mai mult timp în interiorul casei. Această viață de înstrăinare și neintegrare în societate are un impact major asupra lui Mansoor atunci când devine adult. Evenimentul traumatizant și urmările sale conduc către o experiență care îi schimbă radical viziunea despre cultura și religia lui. În mod remarcabil, Mansoor se transformă din copilul-victimă a exploziei din 1996 într-un suspect de terrorism care își petrece timpul în închisoare până când este în sfârșit eliberat, un om rănit profund, pentru care această ultimă experiență este chiar mai traumatizantă decât explozia în sine și ce a urmat imediat după ea. Trauma din copilărie pare să aibă un impact mai mic asupra transformării identității sale decât asociațiile pe care le dezvoltă ulterior.

Examinând modul de gândire al agresorilor Shockie și Ayub se dezvăluie că aceste două personaje sunt oameni obișnuiți dar a căror minte a fost coruptă de unele convingeri religioase extremiste. Ambii sunt traumatizați; Shockie este personificat ca activist politic ce luptă pentru independența regiunii Kashmir, iar Ayub se simte înstrăinat, detașat, și marginalizat în propria

lui țară. Atât situația din Kashmir cât și revoltele din Gujarati sunt introduse în roman ca fiind cauze primare de traumatizare pentru aceste două personaje.

Analiza acestui capitol dezvăluie că toate mecanismele de apărare pe care personajele le folosesc, conștient sau inconștient, împotriva traumei nu funcționează. Aceștia sunt incapabili să depășească trauma pe care au trăit-o.

În capitolul 4, am investigat impactul traumei violului asupra identității și puterea povestirii în procesul de recuperare după traumă în *Lucky: A Memoir* de Alice Sebold. Am examinat cum povestirea lui Alice a fost narativizată, prin înfățișarea eforturilor deosebite pe care protagonista le face în lupta cu tulburările de stress post-traumatic (PTSD) după violul brutal pe care l-a suferit. Textul demonstrează că puterea narării este un mecanism de confruntare foarte important pentru a depăși aceste tulburări. *Lucky* se distinge ca un bun exemplu de auto-terapie în urma traumei violului. Pe parcursul întregului roman, deși întâmpină dificultăți, Alice luptă să se autoreface și să fie un individ independent, dincolo de limitele societății care o victimizează. Mecanismele pe care Alice le folosește să se apere de amintirile traumatice de după experiența violului se dovedesc eficiente în recuperarea și reintegrarea ei în societate.

În acest capitol, am prezentat autobiografia lui Sebold ca o formă de text narativ care aparține mărturiei ca gen distinct, în care Alice Sebold povestește despre violul său, o experiență prin care Sebold a trecut. Am arătat mai departe cum citirea autobiografiei lui Sebold implică o relație între cititor și scriitor. Această relație este determinată de apelarea la o voce narativă fragmentată, care solicită implicarea cititorului în a culege fragmentele de informație și a le transforma în întreg. De fapt, acest stil nu este folosit în mod intenționat, ci, mai degrabă, reflectă efectul experienței traumatice în sine, ce cauzează o memorie fragmentată în mintea supraviețuitorului traumatizat.

Examinând romanul *Lucky* de Alice Sebold din perspectivele oferite de Dominic La Capra și de Kostova, se observă că povestirea poate fi văzută ca unul dintre mecanismele de confruntare la nivelul vindecării personale. Prin urmare, pe lângă funcția instructivă sau cea de divertisment, literatura poate ajuta în vindecarea traumei. Textul narativ scris de Sebold despre propria ei poveste despre viol servește ca un important instrument terapeutic prin împărtășirea propriei experiențe traumatice altora prin faptul că nararea traumei ajută cititorul să acceseze experiențele traumatice. Prezentarea povestirii violului ei nu doar a încurajat alte personaje din

roman precum prietena mamei sale sau prietena ei din colegiu să vorbească liber despre traumele lor legate de viol, dar poate fi de ajutor și cititorilor. Spre deosebire de celelalte două romane, *Lucky* arată că personajul Alice se dezvoltă semnificativ după experiența violului și a abuzului. Trauma din trecut a avut un efect pozitiv asupra identității sale. Ea apare la începutul romanului ca o fată slabă și naivă și ajunge un exemplu tipic de femeie contemporană puternică. Alice a dezvoltat o nouă percepție asupra traumei violului, care i-a permis să stabilească o formă de vindecare personală. Ea a reușit să folosească nararea ca un mijloc de rezolvare a traumei. Lupta sa cu trauma violului a determinat-o să câștige încredere în sine și respect. Povestind despre experiența violului se poate avansa către dezvoltarea identității și a concepției proprii despre sine, care a fost afectată major de abuzul sexual. Revenind la traumă, Alice Sebold a reușit să-și depășească teama de a confrunța amintiri dureroase și a devenit capabilă să se reintegreze într-o viață plină de satisfacții.

S-a mai arătat în acest capitol că lipsa sprijinului familial și social, care este necesar în vindecarea după traumă, a încetinit procesul de recuperare în cazul lui Alice. Unul dintre cele mai importante moduri de a reveni rapid din trauma violului și efectele sale este să se restabilească sprijinul social și să se evite izolarea. În *Lucky*, fiind traumatizată, Alice nu a avut sprijin nici în familie, nici în societate. Prin urmare, este foarte posibil ca procesul de recuperare din trauma violului în cazul său să fi durat mult deoarece nu a primit sprijinul familial de care avea cea mai mare nevoie. Și societatea a agresat-o pe Alice prin faptul că, în loc să învinuiască agresorul, a făcut-o pe ea să simtă vina și rușine, de ca și cum ar fi fost o țintă a agresării și nu o supraviețuitoare a unui viol. Toți acești factori au făcut-o pe Alice să se simtă izolată. Încercările sale de a-și face prieteni printre colegii studenți eșuează deoarece ei consideră că apropierea de ea le-ar cauza lor probleme.

În capitolul 5, am explorat efectul traumei asupra minorităților în *Sula* de Toni Morrison, argumentând că rasismul creează dizarmonie și complexe de inferioritate, care duc la traumă. Am examinat și impactul traumelor de război asupra a doi soldați Shadrack și Plum, care au participat în primul război mondial. Din cauza efectelor războiului, Shadrack și Plum au manifestat transformări ale personalității. Au plecat în război ca oameni normali și s-au întors tulburați emoțional din cauza scenelor oribile ale morții pe care le-au văzut. La întoarcerea din război, cei doi veterani au manifestat simptome ale tulburării de stres post-traumatic (PTSD); în spital Shadrack a început să halucineze și să își imagineze că vede lucruri, iar Plum a arătat un

comportament copilăresc. Am examinat cum discriminarea, lipsa sprijinului social, împreună cu amintirile traumatiche, i-au împins pe Shadrack și Plum către consumul de alcool și droguri pentru a se elibera de sentimentele de stres și anxietate. Pentru a evada din realitate și pentru a scăpa de amintirile războiului, Shadrack și Plum se regăsesc în consumul de alcool și droguri. Efectele acestor obiceiuri dăunătoare îl fac pe Shadrack să își piardă sănătatea mintală iar pe Plum să se retragă în comportamentul său copilăresc și apoi să moară chiar de mână mamei lui, care nu înțelege că fiul său suferă traume. Prin Shadrack și Plum, Morrison ilustrează cum soldații distruși psihic sunt primiți de o societate plină de prejudecăți și de o comunitate ignorantă.

Am examinat în continuare traumele copilăriei și ale perioadei adulte prin care trec două fete, Sula și Nel. S-a arătat în acest capitol că Sula a trăit experiențe traumatiche în copilărie, când a auzit-o pe mama ei spunând că nu o place și când a aflat că bunica ei, Eva, i-a dat foc lui Plum. Și Nel este prezentată ca trecând prin traume în copilărie când a văzut-o pe mama ei umilită de un conducător de tren alb. În plus, cele două fete au trăit împreună trauma legată de moartea accidentală a lui Chicken Little, care a fost cauzată de Sula. Aceste experiențe traumatizante din copilărie au avut efecte asupra celor două fete când au devenit adulți. Sula dezvăluie ulterior că a fost fericită să o vadă pe mama ei în flăcări, sperînd să o vadă luptându-se cât mai mult, și că a pedepsit-o pe bunica ei, trimițînd-o să trăiască la un azil de bătrâni. Pe de altă parte, spre deosebire de mama ei, Nel a decis să își descopere eul. Până la urmă, analiza arată că Sula și Nel nu reușesc să depășească traumele copilăriei în viața prezentă. În încercarea lor de a depăși aceste amintiri, cele două fete procedează în moduri diferite. În urma căsătoriei dintre Nel și Jude, Sula părăsește orașul. Pentru a-și reconstrui identitatea, Sula pleacă din comunitate într-o călătorie de zece ani, pentru a studia în afara cartierului Bottom, în timp ce Nel preferă să se adapteze convențiilor din comunitatea și să formeze un mariaj cu un bărbat pe care nu îl dorește, regretînd mai târziu această decizie. Cu acest mariaj convențional, Nel pare să își abandoneze promisiunea din copilărie că va descoperi lumea într-o bună zi.

Tor în acest capitol am examinat cum conceptul lui Freud de ‘întoarcere a reprimărilor’ și cel de ‘întârziere’ al lui Caruth se aplică experiențelor traumatiche, ducînd la ceea ce se numește trauma transgenerațională, care în comunitatea din Bottom a creat o formă specială de memorie colectivă și a format un sens al identității. Pentru aceasta, s-a indicat că trauma transgenerațională este parte din opera de ficțiune a lui Morrison prin care ea arată că o parte a suferinței afro-americanilor a fost cauzată primordial de transmiterea traumelor de la o generație la alta.

3. Remarci concluzive

Disertația a arătat că experiențele traumatice pot fi distrugătoare pentru societate, constructive sau distrugătoare pentru identitate, dar și recuperabile prin resurse proprii. Această analiză a dezvăluit că nici una dintre experiențele traumatice prezentate în romanele selectate nu este constructivă pentru societate sau recuperabilă prin terapie. De exemplu, în *Association of Small Bombs*, societatea din India este amenințată de conflictele și turbulențele recurente dintre musulmani și hinduși. În lumina conflictelor interne repetate dintre musulmani și hinduși în India, societatea solitară a fost mereu zguduită. Prin urmare, trauma culturală poate fi localizată în contextul violenței și terorismului. Astfel, prin referirea la revoltele din Kashmir și Gujarat în acest roman, Mahajan demonstrează că trauma culturală este rezultatul proceselor socio-culturale și a evenimentelor socio-politice. În *Sula* de Morrison, s-a descoperit cum experiențele traumatice au afectat identitățile personajelor. Romanul *Sula* ilustrează cum identitatea colectivă nu implică întotdeauna armonie în societate, crizele și experiențele traumatice implicându-i atât pe agresorii din afară, cât și pe victimele din interior. Rezidenții cartierului Bottom sunt tratați în mod diferențiat de către albi, pe baza culorii pielii, rasei, culturii și limbii, dar experiențele traumatice sunt împărtășite de toți, prin interacțiunea de grup, chiar și între și printre prieteni buni, ca Nel și Sula, ca un exemplu cât mai elocvent. Atât personajele de ficțiune cât și oamenii reali prezintă o varietate de trăsături, de multe ori în nuanțe de gri mai degrabă decât alb sau negru clar. Personajele lui Morrison doresc să învețe să traiască cu traumele mai degrabă decât să se lamenteze. În *Lucky*, Alice reușește să treacă peste trauma violului fără a apela la tratament terapeutic. Ea reușește să găsească un echilibru între amintirea traumatizantă a violului și viața ei viitoare. Pe parcursul autobiografiei, cititorii percep clar lupta lui Alice să treacă peste urmările violului, și reușita ei în detașarea ca personaj independent, capabil să se integreze în societate din nou. În mod remarcabil, romanul arată că tehnicile proprii folosite de Alice pentru recuperare din trauma violului au fost eficiente, fără a apela la tratament specializat.

Analiza romanelor selectate mai arată că trauma nu se limitează la criterii de vârstă, gen, culoare, sau la o anumită cultură. S-a arătat că trauma este un fenomen universal, care poate fi trăit de oricine, indiferent de vârstă, gen sau rasă. Toate persoanele sunt predispuse pericolului traumei și impactul nu se limitează doar la victime, ci se extinde și asupra oamenilor din jurul lor. În mod evident, Mansoor, Sula, și Nel au suferit toți traume în copilărie. Traumele de la vârstă adultă apar în cazul personajelor Vikas, Deepa și Alice. Personajele lui Morrison sunt

exemple ale traumei cauzate de rasism. În *The Association of Small Bombs* de Mahajan, trauma culturală este analizată prin prisma violenței recurente dintre musulmani și hinduși.

Prezenta disertație valorifică teoriile contemporane în complementaritate și uneori în continuarea teoriei lui Freud și propune o înțelegere mai aprofundată a proceselor traumei și o extindere a cadrului interpretativ pentru examinarea reprezentărilor experiențelor traumei în literatură, în special în ficțiunea contemporană. Trebuie notat că psihanaliza lui Freud a descris cazuri de isterie și mai apoi a analizat cazurile psihologice ale veteranilor din primul război mondial, fără a se adresa, de exemplu, cazurilor de traumă de viol. În consecință, diversitatea teoriilor contemporane despre traumă, ajută nu doar la înțelegerea conceptului de traumă ca o experiență devastantă care afectează memoria umană, ci și la considerarea altor constructe sociale, politice, sociologice și istorice și a modului în care scriitorii despre traumă le-au introdus în texte narative coerente.

Prin analiza traumei ca una dintre cele mai complexe și tulburătoare probleme pentru indivizii și societățile contemporane, disertația doctorală curentă răspunde unor întrebări despre (im)posibilitatea reprezentării traumei în literatură și despre posibilitatea vindecării. Sunt necesare o înțelegere și o conștientizare a conceptului de traumă din partea autorilor, și în același timp considerarea abilității cititorilor de a înțelege trauma din perspectivă medicală, dar și literară. Deși romanele scrise de Mahajan și Morrison nu arată recuperare sau confruntare vizibile, rezolvare în termenii tehnici ai lui La Capra, trauma ducând unele personaje către moarte din cauza disperării și suferinței iar pe altele lăsându-le cu cicatrici nevindecabile, aceste texte narative pot fi văzute ca ilustrative pentru o nevoie persistentă de a supraviețui și de a nu pierde speranța.

Personajele traumatizate din romanele supuse investigației au eșuat în încercarea de a stabili noile conexiuni necesare vindecării. De exemplu, în *The Association of Small Bombs*, alegerea greșită a Deepei de a avea o relație amoroasă cu Mukesh nu i-a rezolvat problemele. Dimpotrivă, această relație a adăugat complicații în relația cu soțul ei, ducând la mai multă înstrăinare și apoi la separare. În plus, trauma psihologică suferită de Mansoor în urma exploziei l-a făcut pe acesta să petreacă o lungă perioadă închis în casă. Această înstrăinare a reprezentat și o cauză pentru alegerea greșită a prietenilor mai târziu. În *Lucky*, încercările lui Alice de a-și face noi relații în urma violului său au eșuat, deoarece societatea o privea ca pe o fată abuzată, nu ca pe o victimă sau ca pe o supraviețuitoare a violului. În *Sula*, personajele traumatizate ale lui

Morrison s-au înstrăinat din cauza prejudecăților societății în care trăiau și mai ales din cauza propriei lor comunități care le segrega ca urmare a ignoranței, așa cum este cazul Shadrack și Plum sau a diferențierilor de gen, cum se întâmplă cu Sula și Nel.

În sfârșit, autorii selectați pentru această disertație au utilizat mijloace stilistice care reproduc simptomele experiențelor traumatiche. Aceste mijloace stilistice, folosite fie conștient, fie inconștient, au corespondent în natura traumei. Atât Mahajan cât și Morrison folosesc repetiția și intertextualitatea, care reproduc fenomenul repetitiv și fac referire la revenirea trecutului în amintire, iar Sebold folosește vocea narativă fragmentată pentru a reproduce natura fragmentară a amintirilor traumatiche. Aceste inovații stilistice creează o interacțiune mai vie între scriitor și cititor. Ele ajută scriitorul să transmită mesajul artistic al textului cu mai multă convingere, transformând interacțiunea dintre autor și cititor într-o experiență existențială memorabilă.

Bibliografie selectivă

Surse primare

Mahajan, Karan. *The Association of Small Bombs*. New York: Viking, 2016.

Morrison, Toni. *Sula*. New York: Vintage, 2004.

Sebold, Alice. *Lucky: A Memoir*. New York: Picador, 2009.

Surse secundare

Bond, Lucy and Stef Craps. *Trauma*. Routledge: London and New York, 2020.

Caruth, Cathy (Ed.). *Trauma: Explorations in Memory*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1995.

Caruth, Cathy. *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. London: The Johns Hopkins University Press, 1996.

Craps, Stef. *Postcolonial Witnessing: Trauma Out of Bounds*. New York: Palgrave Macmillan, 2013.

Doctor, Ronald M. and Frank N. Shiromoto. *The Encyclopedia of Trauma and Traumatic Stress Disorders*. New York: Facts On File, 2010.

Erikson, Erik H. *Identity: Youth and Crisis*. New York and London: W.W. Norton & Company, 1968.

Erikson, Kai. "Notes on Trauma and Community." In Cathy Caruth (Ed.). *Trauma: Explorations in Memory*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press. 1995:183-199.

Erikson, Kai. *The Sociologist's Eye*. New Haven and London: Yale University Press, 2017.

Freud, Sigmund. "Project for a Scientific Psychology." *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. Vol 1 (1886- 1889). Trans. James Strachey. London: Hogarth Press. 24 Vols, 1981/1895:283-397.

Freud, Sigmund. *Moses and Monotheism*. Trans. Catherine Jones. Letchworth, Hertfordshire: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis, 1939.

Herman, Judith. *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence— From Domestic Abuse to Political Terror*. New York: Basic Books, 1992.

- La Capra, Dominick. *Writing History, Writing Trauma*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2014.
- Leech, Geoffrey and Mick Short. *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose (Second Edition)*. London: Pearson, 2007.
- Vickroy, Laurie. *Trauma and Survival in Contemporary Fiction*. Charlottesville and London: University of Virginia Press, 2002.
- Whitehead, Anne. *Trauma Fiction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2004.